




WET  
"RECHTEN VAN DE PATIËNT"

---

IN EEN GOEDE RELATIE  
WEET JE WAT JE  
AAN ELKAAR HEBT



*Ook in een relatie  
tussen zorgverlener  
en patiënt is dit  
belangrijk.*



Deze brochure is bestemd voor beroepsbeoefenaars en patiënten. Ze verstrekt informatie over de huidige inhoud van de wet en bevordert zo een duurzaam partnerschap tussen beide actoren van de gezondheidszorg.

Volgens de wet heeft de patiënt niet alleen rechten, maar draagt hij ook een verantwoordelijkheid om zo goed mogelijk met de beroepsbeoefenaar samen te werken.

# INHOUDSOPGAVE

---

## WOORD VOORAF 4

---

## I. VOOR WIE IS DE WET BESTEMD? IN WELKE SITUATIE? 5

---

1. De patiënt
2. De beroepsbeoefenaar
3. Het domein van de gezondheidszorg

## II. WAT ZIJN DE RECHTEN VAN DE PATIËNT? 5

---

1. Ontvangen van een kwaliteitsvolle dienstverstrekking
2. Vrij kiezen van de beroepsbeoefenaar
3. Geïnformeerd worden over zijn gezondheidstoestand
4. Vrij toestemmen in een tussenkomst, met voorafgaande informatie
4. **bis.** Vernemen of de beroepsbeoefenaar verzekerd is en gemachtigd is om zijn beroep uit te oefenen
5. Kunnen rekenen op een zorgvuldig bijgehouden patiëntendossier, met mogelijkheid tot inzage en afschrift
6. Verzekerd zijn van de bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer
7. Neerleggen van een klacht bij een ombudsdienst

## III. HOE WERKEN DE OMBUDSDIENSTEN? 11

---

1. Wat is de rol van de ombudsdiensten “Rechten van de patiënt”?
2. Hoe verloopt de bemiddeling?
3. Tot wie moet de patiënt zich wenden om klacht neer te leggen?

## IV. WAT GEBEURT ER ALS DE PATIËNT NIET IN STAAT IS ZIJN RECHTEN UIT TE OEFENEN? 14

---

1. Wie is niet in staat om zijn rechten uit te oefenen?
2. Wie kan de rechten uitoefenen van de patiënt die hiertoe niet in staat is?
3. Wat zijn de grenzen aan de bevoegdheid van de vertegenwoordiger?

## V. BIJLAGEN 16

---



## Woord vooraf

Sedert 2002 beschikt België over een wet betreffende de rechten van de patiënt. Deze wet preciseert de kenmerken van de relatie tussen de patiënt en de beroepsbeoefenaar en wil de kwaliteit van de gezondheidszorgen verbeteren.

Deze wet leunt sterk aan bij bepaalde rechtsprincipes en deontologische regels die reeds bestonden. De wettekst somt de basisrechten van de patiënten op en verduidelijkt de modaliteiten voor het bijhouden van het patiëntendossier en de toegang ertoe.

Ze bepaalt tevens de mogelijke persoon (personen) die de patiënten kan (kunnen) vertegenwoordigen, die niet in staat zijn om zelf hun rechten uit te oefenen (omwille van een statuut van juridische onbekwaamheid of omwille van een feitelijke onbekwaamheid).

De persoon die meent dat een beroepsbeoefenaar één van zijn patiëntenrechten niet gerespecteerd heeft en daarover zijn ontevredenheid of frustratie te kennen geeft, kan zich tot de ombudsdienst van het betrokken ziekenhuis wenden, of tot de federale ombudsdienst “Rechten van de patiënt” indien het gaat om een beroepsbeoefenaar buiten een ziekenhuis.

De Federale commissie “Rechten van de patiënt”, opgericht binnen de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, evalueert de toepassing van de wet en adviseert de overheid over patiëntenrechten (cf. [www.patientrights.be](http://www.patientrights.be)).

# I. VOOR WIE IS DE WET BESTEMD? IN WELKE SITUATIE?

## 1. DE PATIËNT

Elke persoon aan wie gezondheidszorg wordt verstrekt, al dan niet op eigen verzoek (bijv. op aanvraag van de werkgever ter controle van een arbeidsongeschiktheid).

## 2. DE BEROEPSBEOEFENAAR

De volgende beroepsbeoefenaars dienen de patiëntenrechten te respecteren binnen de grenzen van hun wettelijke bevoegdheden: geneesheren, tandartsen, apothekers, uroedvrouwen, kinesitherapeuten, beoefenaars van de verpleegkunde, klinisch psychologen/orthopedagogen, paramedici (bandagist, orthesist en prothesist, diëtist, ergotherapeut, farmaceutisch technisch-assistent, technoloog medische beeldvorming, medisch laboratorium technoloog, logopedist, orthoptist, podoloog, audioloog en audicien).

## 3. HET DOMEIN VAN DE GEZONDHEIDSZORG

De wet betreffende de rechten van de patiënt heeft betrekking op alle diensten verstrekt door een beroepsbeoefenaar met het oog op het bevorderen, vaststellen (bijv. verzekeringsgeneeskunde), behouden, herstellen (bijv. revalidatie) of verbeteren van de gezondheidstoestand van een

patiënt, om het uiterlijk van een patiënt om voornamelijk esthetische redenen te veranderen of om hem bij het levenseinde te begeleiden (bijv. palliatieve zorgen).

# II. WAT ZIJN DE RECHTEN VAN DE PATIËNT?

## 1. ONTVANGEN VAN EEN KWALITEITSVOLLE DIENSTVERSTREKKING

Elke patiënt ontvangt volgens zijn behoeften de best mogelijke dienstverlening in functie van de medische kennis en van de beschikbare technologie. De diensten worden verstrekt met respect voor de menselijke waardigheid en voor de autonomie van de patiënt, zonder enig onderscheid (bijv. sociale klasse, seksuele geaardheid, filosofische overtuiging).

De zorgen met het oog op het voorkomen, behandelen en verzachten van lichamelijke en psychische pijn maken integraal deel uit van de behandeling van de patiënt.

## 2. VRIJ KIEZEN VAN DE BEROEPSBEOEFENAAR

De patiënt kiest de beroepsbeoefenaar en kan zich op elk ogenblik richten tot een andere beroepsbeoefenaar.

Die vrije keuze kan evenwel in sommige gevallen beperkt worden door de wet of door de omstandigheden die eigen zijn aan de organisatie van de gezondheidszorgen (bijv. bij gedwongen opname van een persoon met een geestesziekte, bij aanwezigheid van slechts één specialist in een ziekenhuis).

Anderzijds kan elke beroepsbeoefenaar een patiënt om persoonlijke of beroepsredenen weigeren een dienstverstreking te verlenen, uitgezonderd in geval van nood. In geval de beroepsbeoefenaar de behandeling onderbreekt, moet hij evenwel de continuïteit van de zorgen waarborgen.

## 3. GEÏNFORMEERD WORDEN OVER ZIJN GEZONDHEIDSTOESTAND

De beroepsbeoefenaar verstrekt aan de patiënt alle informatie die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand (het betreft de diagnose, ook al is die negatief) en de vermoedelijke evolutie ervan. De beroepsbeoefenaar geeft ook aan welk gedrag er bijgevolg wenselijk is (bijv. in geval van risico's bij een zwangerschap).

## HOE WORDT DE PATIËNT GEÏNFORMEERD?

De beroepsbeoefenaar deelt de informatie mondeling mee in een duidelijke taal die aangepast is aan de patiënt. Hij houdt onder meer rekening met de leeftijd, de opleiding en het begripsvermogen van de patiënt.

De patiënt kan zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Hij kan ook vragen dat de informatie aan die vertrouwenspersoon meegedeeld wordt. In voorkomend geval noteert de beroepsbeoefenaar in het patiëntendossier dat de informatie meege-deeld werd aan of in aanwezigheid van die vertrouwenspersoon, evenals de identiteit van de laatstgenoemde.

### DE VERTROUWENSPERSOON

Een familielid, een vriend, een andere patiënt of elke andere persoon die door de patiënt aangewezen wordt om hem bij te staan bij het verkrijgen van de informatie omtrent zijn gezondheidstoestand, bij de inzage van zijn patiëntendossier of bij het bekomen van een afschrift ervan, alsook bij het neerleggen van een klacht.

De Federale commissie "Rechten van de patiënt" heeft een formulier voor de aanwijzing van de vertrouwenspersoon opgesteld (zie V. Bijlage 2).



## INDIEN DE PATIËNT DE INFORMATIE NIET WENST TE VERNEMEN

---

De beroepsbeoefenaar respecteert zijn wens (bijv. weigering om te weten of men al dan niet drager is van een ongeneeslijke ziekte zoals de ziekte van Huntington) en noteert het in het patiëntendossier.

De beroepsbeoefenaar kan dit “verzoek van de patiënt om niet te weten” evenwel niet opvolgen, indien het niet medelen van de informatie ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt of derden (bijv. besmettelijke ziekte) oplevert. In dat geval dient de beroepsbeoefenaar vooraf een andere beroepsbeoefenaar te raadplegen en de eventueel aangewezen vertrouwenspersoon te horen.

## INDIEN DE INFORMATIE ERNSTIG NADEEL VOOR DE GEZONDHEID VAN DE PATIËNT KAN MEEBRENGEN

---

Uitzonderlijk kan de beroepsbeoefenaar bepaalde informatie aan de patiënt onthouden, indien hij oordeelt dat ze op dat ogenblik een ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt zou meebrengen. Voor die ongebruikelijke en tijdelijke handelwijze dient de beroepsbeoefenaar het advies van een collega in te winnen en de motivering van deze onthouding aan het patiëntendossier toe te voegen. Bovendien wordt de gevoelige informatie aan de eventuele vertrouwenspersoon meegedeeld.

De beroepsbeoefenaar dient de nodige fijngevoeligheid aan de dag te leggen bij de mededeling aan de patiënt van zijn onthouding om informatie over te brengen.



## 4. VRIJ TOESTEMMEN IN EEN TUSSENKOMST, MET VOORAFGAANDE INFORMATIE

---

Vooraleer een behandeling wordt opgestart, dient de beroepsbeoefenaar daartoe de vrije en geïnformeerde toestemming van de patiënt te verkrijgen.

Dit houdt in dat de beroepsbeoefenaar de patiënt duidelijk heeft geïnformeerd over de karakteristieken van de beoogde tussenkomst.

De informatie die op gepaste tijd verstrekt wordt (bijv. alvorens de patiënt zich op de operatietafel bevindt) heeft betrekking op de volgende aspecten van de tussenkomst: het doel (bijv. een diagnosestelling, om te opereren), de aard (bijv. is de tussenkomst pijnlijk?), de graad van urgentie, de duur, de frequentie, de contra-indicaties, de nevenwerkingen, de relevante risico's, de noodzaak aan nazorg, de financiële gevolgen (bijv. honoraria, het al dan niet geconventioneerd zijn van de beroepsbeoefenaar), de eventuele gevolgen van een weigering van toestemming alsook de mogelijke alternatieven.

In een spoedgeval, wanneer het onmogelijk is de wil van de patiënt of van zijn vertegenwoordiger te achterhalen (bijv. een bewusteloze persoon in een spoeddienst), voert de beroepsbeoefenaar alle noodzakelijke tussenkomsten uit en vermeldt dit in het patiëntendossier.

## HOE GEEFT DE PATIËNT ZIJN TOESTEMMING?

---

De toestemming wordt mondeling door de patiënt gegeven of wordt door de beroepsbeoefenaar uit zijn gedragingen afgeleid (bijv. de patiënt steekt de arm uit voor een injectie). De patiënt kan zijn toestemming geven onder bepaalde voorwaarden (bijv. stopzetting van chemotherapie bij afwezigheid van resultaat).

In gemeenschappelijk akkoord kunnen de patiënt en de beroepsbeoefenaar de toestemming schriftelijk vastleggen en die aan het patiëntendossier toevoegen (bijv. bij een belangrijk onderzoek of behandeling).

## INDIEN DE PATIËNT WEIGERT OF ZIJN TOESTEMMING INTREKT

---

De beroepsbeoefenaar respecteert deze weigering zolang de patiënt die niet herroepen heeft. De beroepsbeoefenaar blijft echter wel een kwaliteitsvolle dienstverstreking verlenen (bijv. voortzetting van de lichamelijke basisverzorging van een patiënt die weigert te drinken en te eten).

De patiënt of de beroepsbeoefenaar kunnen verzoeken dat de weigering of de intrekking van de toestemming in het patiëntendossier vermeld wordt.

Indien de patiënt zich in een gezondheids-toestand bevindt die hem verhindert zijn wil uit te drukken (bijv. in coma, bij een degeneratieve mentale aandoening), dient de beroepsbeoefenaar de voorafgaande wilsverklaring te respecteren die door de patiënt werd opgesteld op het ogenblik dat hij nog in staat was zijn rechten uit te oefenen. In deze voorafgaande verklaring kan de patiënt te kennen hebben ge-

ven dat hij weigert zijn toestemming te verlenen in een bepaalde tussenkomst. Bij voorkeur stelt de patiënt deze voorafgaande wilsverklaring op in aanwezigheid van een derde persoon (bijv. een beroepsbeoefenaar) om afwijkende interpretaties te vermijden. De verklaring is niet beperkt in de tijd, tenzij ze door de patiënt herroepen wordt op een ogenblik dat hij in staat is zijn rechten uit te oefenen.

## 4. BIS. VERNEMEN OF DE BEROEPSBEOEFENAAR VERZEKERD IS EN GEMACHTIGD IS OM ZIJN BEROEP UIT TE OEFENEN

---

De patiënt verneemt van de beroepsbeoefenaar of deze al dan niet beschikt over een verzekeringsdekking of een andere vorm van bescherming met betrekking tot de beroepsaansprakelijkheid, alsook of hij verzekerd of geregistreerd is registratiestatus (onder meer omtrent het visum dat hij ontving van de minister bevoegd voor Volksgezondheid, zijn inschrijving bij het RIZIV of de Orde van Artsen).

## 5. KUNNEN REKENEN OP EEN ZORGVULDIG BIJGEHOUDEN PATIËNTENDOSSIER, MET MOGELIJKHEID TOT INZAGE EN AFSCHRIFT

---

De beroepsbeoefenaar heeft voor elke patiënt een zorgvuldig bijgehouden dossier, dat hij op een veilige plaats bewaart. Dit dossier bevat de identiteitsgegevens van de patiënt en medische informatie (bijv. onderzoeksresultaten, diagnosestellingen). De patiënt kan aan de beroepsbeoefenaar vragen om aan het dossier bepaalde documenten toe te voegen (bijv. een wetenschappelijk artikel over zijn ziekte, een document waarin een vertrouwenspersoon of een vertegenwoordiger aangewezen wordt).



Indien de patiënt van beroepsbeoefenaar verandert, kan hij vragen dat zijn patiëntendossier wordt overgedragen om de continuïteit van de zorgen te waarborgen.

## HOE KAN DE PATIËNT ZIJN DOSSIER INZIEN?

---

De patiënt kan (mondeling of schriftelijk) aan de beroepsbeoefenaar vragen dat hij rechtstreeks zijn patiëntendossier kan inzien. Vanaf de ontvangst van dit verzoek, heeft de beroepsbeoefenaar 15 dagen tijd om het dossier aan de patiënt voor te leggen, met uitzondering van de persoonlijke notities van de beroepsbeoefenaar (aantekeningen die voor derden verborgen zijn, die bestemd zijn voor persoonlijk gebruik van de beroepsbeoefenaar en die voor de kwaliteit van de zorgen van geen belang zijn) en de gegevens die betrekking hebben op derden.

De patiënt kan schriftelijk een vertrouwenspersoon aanwijzen om hem bij te staan of om zijn patiëntendossier in zijn plaats in te zien – met inbegrip van de persoonlijke notities indien de vertrouwenspersoon een beroepsbeoefenaar is. Het verzoek van de patiënt en de identiteit van de vertrouwenspersoon worden aan het patiëntendossier toegevoegd.

Indien de beroepsbeoefenaar besloten heeft om de patiënt niet over zijn gezondheidstoestand in te lichten uit vrees dat dit zijn gezondheid ernstig zou kunnen schaden (cf. II.3), dan beschikt de patiënt slechts over een onrechtstreekse toegang tot zijn patiëntendossier. Alleen een beroepsbeoefenaar die door de patiënt aangewezen is, kan het dossier met de persoonlijke notities dan inzien.



## HOE KAN DE PATIËNT EEN AFSCHRIFT VAN ZIJN DOSSIER VERKRIJGEN?

---

Onder dezelfde voorwaarden als voor de inzage, kan de patiënt vragen om een afschrift van zijn patiëntendossier te verkrijgen, tegen de prijs van maximum 0,10 euro per tekstpagina op papier. Een maximaal bedrag van 5 euro per gekopieerd beeld kan gevraagd worden aan de patiënt. Indien het afschrift op een digitale drager geleverd wordt, kan maximum een bedrag van 10 euro gevraagd worden voor alle gekopieerde pagina's. De kosten van een afschrift van een patiëntendossier mogen niet hoger zijn dan 25 euro.

Elk afschrift krijgt de vermelding “strikt persoonlijk en vertrouwelijk”. Het betreft een eenvoudige aanwijzing, een signaal dat de patiënt opvat zoals hij wil.

De beroepsbeoefenaar levert geen afschrift af indien hij over elementen beschikt die erop wijzen dat de patiënt onder druk staat om de betrokken informatie aan derden mee te delen (bijv. werkgever, verzekeringsmaatschappij).

## HOE KUNNEN DE NAASTEN VAN DE OVERLEDEN PATIËNT TOEGANG TOT HET DOSSIER KRIJGEN?

---

Indien de patiënt er zich tijdens zijn leven niet tegen verzet heeft, kunnen de echtgeno(o)t(e), de partner, de ouders, de kinderen, de broers en zussen, de grootouders en de kleinkinderen die geldige redenen inroepen (bijv. vermoeden van een medische fout, opsporen van familiale antecedenten) een beroepsbeoefenaar aanwijzen (bijv. de huisarts van het gezin) die het patiëntendossier van de overledene met de persoonlijke notities inziet.

Teneinde de persoonlijke levenssfeer van de patiënt te beschermen, is de inzage onrechtstreeks en wordt ze beperkt tot de gegevens die rechtstreeks verband houden met de redenen die de naasten inroepen.

## 6. VERZEKERD ZIJN VAN DE BESCHERMING VAN ZIJN PERSOONLIJKE LEVENSSFEER

---

Behoudens akkoord van de patiënt, zijn bij de verstrekking alleen die personen aanwezig die op professioneel vlak nodig zijn.

De informatie in verband met de gezondheid van de patiënt mag niet aan derden worden meegedeeld (bijv. voor het sluiten van een levensverzekering), behalve in geval van wettelijke afwijking en indien dit nodig is voor de bescherming van de volksgezondheid of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen (bijv. besmettingsrisico).



## 7. NEERLEGGEN VAN EEN KLACHT BIJ EEN OMBUDSDIENST

---

Indien iemand oordeelt dat één van zijn patiëntenrechten niet gerespecteerd is, kan hij bij een bevoegde ombudsdienst een klacht neerleggen.

Hieronder (cf. III.) vindt u meer informatie over dit onderwerp.

# III. HOE WERKEN DE OMBUDSDIENSTEN?

## 1. WAT IS DE ROL VAN DE OMBUDSDIENSTEN "RECHTEN VAN DE PATIËNT"?

De ombudspersoon heeft in de eerste plaats als taak door middel van preventieve acties de communicatie tussen de patiënt en de beroepsbeoefenaar te bevorderen teneinde klachten te voorkomen.

Indien een patiënt bij een bevoegde ombudsdienst klacht neerlegt, omdat hij oordeelt dat één van zijn rechten niet gerespecteerd werd (bijv. gebrek aan informatie over zijn gezondheidstoestand, moeilijke toegang tot het patiëntendossier, ontoereikende kwaliteit van de zorgen), poogt de bemiddeling de onenigheid op te lossen met de medewerking van de patiënt en van de beroepsbeoefenaar.

Indien de partijen niet tot een oplossing komen, informeert de ombudspersoon de klager over andere bestaande mogelijkheden om zijn verzoek te behandelen.

Naast het verspreiden van informatie over haar eigen organisatie, formuleert de ombudsfunctie tevens aanbevelingen in het kader van haar jaarverslag om de herhaling te vermijden van bepaalde onteurendheden die verbonden zijn met de patiëntenrechten.

## 2. HOE VERLOOPT DE BEMIDDELING?

De klachten kunnen schriftelijk (brief, fax, e-mail) of mondeling (telefoon, persoonlijk contact op afspraak) bij de bevoegde ombudspersoon geformuleerd worden. In voorkomend geval kan de patiënt door een vertrouwenspersoon bijgestaan worden.

Alvorens een bemiddelingsprocedure op te starten, nodigt de ombudspersoon de patiënt uit om zelf contact op te nemen met de beroepsbeoefenaar.

De ombudspersoon werkt op onafhankelijke wijze, ongeacht of hij al dan niet werknemer is van een verzorgingsinstelling of van een overlegplatform. Hij kan dus niet gesanctioneerd worden voor daden die hij in het kader van de correcte uitoefening van zijn functie gesteld heeft.

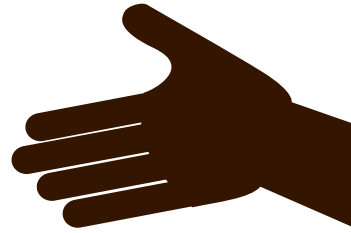
Bij het neerleggen van de klacht luistert de ombudspersoon naar de patiënt en poogt hij een overzicht van de situatie te krijgen. Wanneer de verwachtingen van de klager duidelijk zijn, contacteert de ombudspersoon schriftelijk of mondeling de betrokken beroepsbeoefenaar die naar zijn mening gevraagd wordt over de feiten die de patiënt aanhaalt.

Zonder voor de patiënt of voor de beroepsbeoefenaar partij te kiezen, neemt de ombudspersoon tijdens de volledige procedure een strikte neutraliteit en onpartijdigheid in acht. Hij mag overigens niet betrokken zijn geweest met de feiten en de personen waarop de klacht betrekking heeft.

Teneinde de dialoog te herstellen, kan de ombudspersoon voorstellen aan de partijen die ermee instemmen, om met elkaar opnieuw contact te nemen of in zijn aanwezigheid samen te komen. Indien ze weigeren, neemt de ombudspersoon tijdens de hele procedure de rol van tussenpersoon op zich. Hij houdt respectievelijk elke partij op de hoogte (schriftelijk of mondeling) van de reacties en verwachtingen van de andere partij.

De ombudspersoon moedigt de partijen aan om hun gevoelens en voorstellen uit te drukken in het kader van de bemiddeling. Hij tracht het conflict te matigen en de onenigheid op te lossen door onderhandeling, informatie-uitwisseling en communicatie. Om met de partijen tot een oplossing te komen, oefent de ombudspersoon zijn bemiddelingsfunctie nauwgezet en binnen een redelijke termijn uit. Het beheer van het conflict is evenwel grotendeels afhankelijk van de goede wil van de betrokken partijen die het bemiddelingsproces op elk ogenblik kunnen stopzetten en die zich naar een andere procedure kunnen richten.

Indien de partijen tot een akkoord komen en/of indien de communicatie hersteld is, kan het bemiddelingsdossier afgesloten worden.

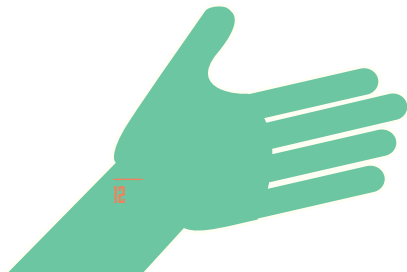


Indien er geen oplossing bereikt wordt, oriënteert de ombudspersoon de patiënt naar een andere mogelijkheid van conflictafhandeling (bijv. een andere dienst binnen het ziekenhuis, de ziekenfondsen, de Provinciale geneeskundige commissies, de inspectiediensten van de Gemeenschappen en de Gewesten, de Orde van Artsen, de rechtbanken).

Alle door de ombudspersoon ondernomen stappen zijn gratis voor de betrokken partijen

Aangezien de ombudspersoon verplicht is het beroepsgeheim te respecteren, mag hij aan derden geen gegevens meedelen, die de patiënt of de beroepsbeoefenaar hem toevertrouwd hebben.

Het huishoudelijk reglement dat de specifieke modaliteiten inzake de organisatie, de werking en de klachtenprocedure bepaalt, is beschikbaar in het ziekenhuis of op de administratieve zetel van het overlegplatform geestelijke gezondheidszorg. Het reglement van de federale ombudsdienst is beschikbaar op het secretariaat van de Federale commissie "Rechten van de patiënt". Elke geïnteresseerde kan het huishoudelijk reglement inzien.



### 3. TOT WIE KAN DE PATIËNT ZICH RICHTEN OM KLACHT NEER TE LEGGEN?

Indien de klacht betrekking heeft op een beroepsbeoefenaar die in een ziekenhuis werkt, neemt de patiënt contact op met de ombudsdienst van dat ziekenhuis.

Indien de betrokken beroepsbeoefenaar in een psychiatrisch ziekenhuis, een initiatief van beschut wonen of een psychiatrisch verzorgingstehuis werkzaam is, is het mogelijk dat deze voorzieningen een beroep doen op de ombudspersoon bij het overlegplatform geestelijke gezondheidszorg waarbij ze aangesloten zijn.

De contactgegevens van de ombudspersonen zijn beschikbaar bij de federale ombudsdienst “Rechten van de patiënt” en op de website van de FOD Volksgezondheid (cf. hiernaast). De patiënt kan zich eveneens rechtstreeks bij het betrokken ziekenhuis informeren.

Indien de klacht daarentegen een beroepsbeoefenaar uit de ambulante sector betreft, die buiten een ziekenhuis werkzaam is (bijv. een huisarts, een specialist in zijn privé-praktijk, een zelfstandige verpleegster, een tandarts, een arts in een rusthuis, een gevangenisarts), dient de patiënt zich tot de federale ombudsdienst “Rechten van de patiënt” te richten.

### CONTACTEN

- Ombudsdiensten van de ziekenhuizen of bij de overlegplatforms geestelijke gezondheidszorg

De lijst van de ombudspersonen is beschikbaar op het volgende adres: [www.patientrights.be](http://www.patientrights.be)

- Federale ombudsdienst “Rechten van de patiënt”

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu  
DG Gezondheidszorg

Victor Hortaplein 40 bus 10  
1060 Brussel

[www.patientrights.be](http://www.patientrights.be)

**Nederlandstalig**

Tel. 02/524.85.20

fax. 02/524.85.38

e-mail:

[bemiddeling-patientenrechten@gezondheid.belgie.be](mailto:bemiddeling-patientenrechten@gezondheid.belgie.be)

**Franstalig**

Tel. 02/524.85.21

fax. 02/524.85.38

e-mail:

[mediation-droitsdupatient@sante.belgique.be](mailto:mediation-droitsdupatient@sante.belgique.be)

## IV. WAT GEBEURT ER ALS DE PATIËNT NIET IN STAAT IS ZIJN RECHTEN UIT TE OEFENEN?

### 1. WIE IS NIET IN STAAT OM ZIJN RECHTEN UIT TE OEFENEN?

- De minderjarige die volgens het oordeel van de beroepsbeoefenaar niet in staat is tot een redelijke beoordeling van zijn belangen.
- De meerderjarige die volgens de beroepsbeoefenaar feitelijk niet in staat is om zijn wil te uiten (bijv. persoon in coma).

### DE VERTEGENWOORDIGER

Indien de patiënt niet in staat is zijn patiëntenrechten zelf uit te oefenen, is de vertegenwoordiger de persoon die de rechten van de patiënt uitoefent in naam van deze laatste. Dit onderscheidt de vertegenwoordiger van de vertrouwenspersoon die de patiënt alleen bijstaat.

### 2. WIE KAN DE RECHTEN UITOEFENEN VAN DE PATIËNT DIE HIERTOE NIET IN STAAT IS?

#### Indien de patiënt minderjarig is:

De uitoefening van de rechten behoort toe aan de ouders (vader, moeder) of aan de voogden.

De minderjarige kan evenwel zijn rechten geheel of gedeeltelijk op zelfstandige wijze uitoefenen, indien de beroepsbeoefenaar oordeelt dat hij in staat is zijn belangen op redelijke wijze te beoordelen.

#### Indien de meerderjarige patiënt volgens het oordeel van de beroepsbeoefenaar feitelijk niet in staat is zijn rechten uit te oefenen:

Op voorhand kan de patiënt door middel van een schriftelijk, gedagtekend en ondertekend mandaat een persoon aanwijzen in wie hij vertrouwen stelt, die in zijn plaats zal optreden, indien en zolang de patiënt niet in staat is zijn rechten zelf uit te oefenen. De patiënt zorgt ervoor dat de beroepsbeoefenaar op de hoogte is van het mandaat (bijv. het mandaat aan het patiëntendossier laten toevoegen).

Indien de patiënt geen vertegenwoordiger aangewezen heeft of treedt de door de patiënt aangewezen vertegenwoordiger niet op, dan worden de rechten van de patiënt uitgeoefend door de bewindvoerder over de persoon, na machtiging door de vrederechter voor zover en zolang de beschermde persoon niet in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen.

Indien de patiënt geen vertegenwoordiger aangewezen heeft of treedt de door de patiënt aangewezen vertegenwoordiger niet op, en indien er geen bewindvoerder bevoegd is om de patiënt te vertegenwoordigen, worden de rechten van de patiënt in vervangende volgorde uitgeoefend door de samenwonende echtgeno(o)t(e) of partner, het meerderjarig kind, een ouder, een meerderjarige zus of broer.

In geval van een conflict onder meerdere mogelijke vertegenwoordigers van het zelfde niveau (bijv. meerdere kinderen) of bij ontbreken van een vertegenwoor-

diger, behartigt de beroepsbeoefenaar de belangen van de patiënt in overleg met het multidisciplinaire team.

### DE DOOR DE PATIËNT AANGEWZEN VERTEGENWOORDIGER

De persoon die in een schriftelijk mandaat door de meerderjarige patiënt als vertegenwoordiger aangewezen werd, toen de patiënt nog in staat was zijn rechten uit te oefenen. De Federale commissie “Rechten van de patiënt” heeft een formulier opgesteld voor de aanwijzing van de vertegenwoordiger en de herroeping van de aangewezen vertegenwoordiger. (zie V. Bijlage 2)

### DE BEWINDVOERDER OVER DE PERSOON

In de Wet “Rechten van de patiënt” is de bewindvoerder over de persoon : de persoon die de beschermde persoon vertegenwoordigt bij het uitoefenen van zijn rechten als patiënt na machtiging door de vrederechter en als de patiënt zelf geen vertegenwoordiger schriftelijk had aangewezen.

## 3. WAT ZIJN DE GRENZEN AAN DE BEVOEGDHEID VAN DE VERTEGENWOORDIGER?

- De patiënt wordt zoveel als mogelijk en in verhouding tot zijn begripsvermogen (bijv. in zijn heldere ogenblikken) betrokken bij de uitoefening van zijn rechten.
- Om de persoonlijke levenssfeer van de patiënt te beschermen, kan de beroepsbeoefenaar aan de vertegenwoordiger de

toegang tot het patiëntendossier weigeren. Alleen de door de vertegenwoordiger aangewezen beroepsbeoefenaar kan dan het patiëntendossier inzien of er een afschrift van verkrijgen. De beroepsbeoefenaar vermeldt in het patiëntendossier de motivering waarom hij aan de vertegenwoordiger de toegang tot het dossier geweigerd heeft.

- In het kader van een multidisciplinair overleg kan de beroepsbeoefenaar eveneens afwijken van de beslissing van de vertegenwoordiger. Dit kan gebeuren in het belang van de patiënt en om een bedreiging van diens leven of een ernstige aantasting van diens gezondheid af te wenden (bijv. de vertegenwoordiger weigert een levensnoodzakelijke behandeling). De beroepsbeoefenaar kan evenwel niet afwijken van de beslissing van de vertegenwoordiger die door een patiënt is aangewezen, indien de vertegenwoordiger het bewijs levert dat zijn beslissing overeenstemt met de uitdrukkelijke wil van de patiënt (bijv. een getuigenis die de wil bevestigt, een video-opname).
- De beroepsbeoefenaar vermeldt in het patiëntendossier de motivering waarom hij een beslissing van de vertegenwoordiger niet gevolgd heeft.
- De vertegenwoordiger kan nooit ingaan tegen een voorafgaande wilsverklaring die de patiënt opgesteld heeft op het ogenblik dat hij in staat was om zijn rechten uit te oefenen (voorafgaande weigering van een bepaalde tussenkomst).
- Indien, in geval van nood, de wil van de patiënt en die van de vertegenwoordiger onduidelijk zijn, handelt de beroepsbeoefenaar zo goed mogelijk in het belang van de gezondheid van de patiënt.

# V. BIJLAGEN

## BIJLAGE I.

Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, B.S., 26 september 2002

### HOOFSTUK I. - ALGEMENE BEPALING.

Art. 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

### HOOFDSTUK II. - DEFINITIES EN TOEPASSINGSGBIED.

Art. 2. Voor de toepassing van deze wet moet worden verstaan onder:

1° **Patiënt**: de natuurlijke persoon aan wie gezondheidszorg wordt verstrekt, al dan niet op eigen verzoek;

2° **gezondheidszorg**: diensten verstrekt door een beroepsbeoefenaar met het oog op het bevorderen, vaststellen, behouden, herstellen of verbeteren van de gezondheidstoestand van een patiënt [om het uiterlijk van een patiënt om voornamelijk esthetische redenen te veranderen <ingevoged bij W 2013-05-23/21, art. 8, 003; Inwerkingtreding : 12-07-2013>] of om de patiënt bij het sterven te begeleiden;

3° **Beroepsbeoefenaar**: de beoefenaar bedoeld het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen alsmede de beroepsbeoefenaar van een niet-conventionele praktijk bedoeld in de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsenijsbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen.

Art. 3. § 1. Deze wet is van toepassing op (contractuele en buitencontractuele) privaatrechtelijke en publiekrechtelijke rechtsverhoudingen inzake gezondheidszorg verstrekt door een beroepsbeoefenaar aan een patiënt. <ingevoged bij W 2006-12-13, art. 61>

§ 2. Bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van de in artikel 16 bedoelde commissie kan de Koning nadere regels bepalen inzake de toepassing van de wet op door Hem te omschrijven in § 1 bedoelde rechtsverhoudingen, teneinde rekening te houden met de nood aan specifieke bescherming.

Art. 4. In de mate waarin de patiënt hieraan zijn medewerking verleent, leeft de beroepsbeoefenaar de bepalingen van deze wet na binnen de perken van de hem door of krachtens de wet toegewezen bevoegdheden. In het belang van de patiënt pleegt hij desgevallend multidisciplinair overleg.

### HOOFDSTUK III. - RECHTEN VAN DE PATIËNT.

Art. 5. De patiënt heeft, met eerbiediging van zijn menselijke waardigheid en zijn zelfbeschikking en zonder enig onderscheid op welke grond ook, tegenover de beroepsbeoefenaar recht op kwaliteitsvolle dienstverstreking die beantwoordt aan zijn behoeften.

Art. 6. De patiënt heeft recht op vrije keuze van de beroepsbeoefenaar en recht op wijziging van deze keuze behoudens, in beide gevallen, beperkingen opgelegd krachtens de wet.

Art. 7.

§ 1. De patiënt heeft tegenover de beroepsbeoefenaar recht op alle hem betreffende informatie die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan.

§ 2. De communicatie met de patiënt geschiedt in een duidelijke taal.



De patiënt kan erom verzoeken dat de informatie hem schriftelijk wordt bevestigd.

(De patiënt heeft het recht zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of het recht op de in § 1 bedoelde informatie uit te oefenen via deze persoon. De beroepsbeoefenaar noteert in voorkomend geval in het patiëntendossier dat de informatie, met akkoord van de patiënt, werd meegedeeld aan de vertrouwenspersoon of aan de patiënt in aanwezigheid van de vertrouwenspersoon evenals de identiteit van laatstgenoemde. De patiënt kan bovendien uitdrukkelijk verzoeken dat voormelde gegevens in het patiëntendossier worden opgenomen).  
<ingevoegd bij W 2006-12-13, art. 62>

§ 3. De informatie wordt niet aan de patiënt verstrekt indien deze hierom uitdrukkelijk verzoekt tenzij het niet meedelen ervan klaarblijkelijk ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt of derden oplevert en mits de beroepsbeoefenaar hierover voorafgaandelijk een andere beroepsbeoefenaar heeft geraadpleegd en de desgevallend aangewezen vertrouwenspersoon, bedoeld in § 2, derde lid, heeft gehoord.

Het verzoek van de patiënt wordt opgetekend in of toegevoegd aan het patiëntendossier.

§ 4. De beroepsbeoefenaar mag de in § 1 bedoelde informatie uitzonderlijk onthouden aan de patiënt, voorzover het meedelen ervan klaarblijkelijk ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt zou meebrengen en mits de beroepsbeoefenaar hierover een andere beroepsbeoefenaar heeft geraadpleegd.

In dergelijk geval voegt de beroepsbeoefenaar een schriftelijke motivering toe aan het patiëntendossier en licht hij de desgevallend aangewezen vertrouwenspersoon bedoeld in § 2, derde lid, in.

Zodra het meedelen van de informatie niet langer het in het eerste lid bedoelde nadeel oplevert, moet de beroepsbeoefenaar de informatie alsnog meedelen.

Art. 8. § 1. De patiënt heeft het recht om geïnformeerd, voorafgaandelijk en vrij toe te stemmen in iedere tussenkomst van de beroepsbeoefenaar.

Deze toestemming wordt uitdrukkelijk gegeven behalve wanneer de beroepsbeoefenaar, na de patiënt voldoende te hebben geïnformeerd, uit de gedragingen van de patiënt redelijkerwijze diens toestemming kan afleiden.

Op verzoek van de patiënt of van de beroepsbeoefenaar en met de instemming van de beroepsbeoefenaar of van de patiënt, wordt de toestemming schriftelijk vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

§ 2. De inlichtingen die aan de patiënt verstrekt worden, met het oog op het verlenen van diens toestemming bedoeld in § 1, hebben betrekking op het doel, de aard, de graad van urgentie, de duur, de frequentie, de voor de patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's verbonden aan de tussenkomst, de nazorg, de mogelijke alternatieven en de financiële gevolgen. Ze betreffen bovendien de mogelijke gevolgen ingeval van weigering of intrekking van de toestemming, en andere door de patiënt of de beroepsbeoefenaar relevant geachte verduidelijkingen, desgevallend met inbegrip van de wettelijke bepalingen die met betrekking tot een tussenkomst dienen te worden nageleefd.

§ 3. De in § 1 bedoelde informatie wordt voorafgaandelijk en tijdig verstrekt en onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten voorzien in § 2 en § 3 van artikel 7.

§ 4. De patiënt heeft het recht om de in § 1 bedoelde toestemming voor een tussenkomst te weigeren of in te trekken.

Op verzoek van de patiënt of de beroepsbeoefenaar wordt de weigering of intrekking van de toestemming schriftelijk vastgelegd en toegevoegd aan het patiëntendossier.

De weigering of intrekking van de toestemming heeft niet tot gevolg dat het in artikel 5 bedoelde recht op kwaliteitsvolle dienstverstrekking jens de beroepsbeoefenaar ophoudt te bestaan.

Indien de patiënt toen hij nog in staat was de rechten zoals vastgelegd in deze wet uit te oefenen, schriftelijk te kennen heeft gegeven zijn toestemming tot een welomschreven tussenkomst van de beroepsbeoefenaar te weigeren, dient deze weigering te worden geëerbiedigd zolang de patiënt ze niet herroept op een moment dat hij in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen.

**§ 5.** Wanneer in een spoedgeval geen duidelijkheid aanwezig is omtrent de al dan niet voorafgaande wilsuitdrukking van de patiënt of zijn vertegenwoordiger zoals bedoeld in hoofdstuk IV, gebeurt iedere noodzakelijke tussenkomst van de beroepsbeoefenaar onmiddellijk in het belang van de gezondheid van de patiënt. De beroepsbeoefenaar maakt hiervan melding in het in artikel 9 bedoelde patiëntendossier en handelt van zodra dit mogelijk is overeenkomstig de bepalingen van de voorgaande paragrafen.

#### Art. 8/1.

[De beroepsbeoefenaar informeert de patiënt of hij al dan niet beschikt over een verzekeringsdekking of een andere individuele of collectieve vorm van bescherming met betrekking tot de beroepsaansprakelijkheid.] <Ingevoegd bij W 2014-04-10/23, art. 174, 005; Inwerkingtreding : 10-05-2014>

#### Art. 8/2.

[De beroepsbeoefenaar informeert de patiënt omtrent zijn vergunnings- of registratiestatus.] <Ingevoegd bij W 2014-04-10/23, art. 175, 005; Inwerkingtreding : 10-05-2014>

#### Art. 9.

**§ 1.** De patiënt heeft ten opzichte van de beroepsbeoefenaar recht op een zorgvuldig bijgehouden en veilig bewaard patiëntendossier.

Op verzoek van de patiënt voegt de beroepsbeoefenaar door de patiënt verstrekte documenten toe aan het hem betreffende patiëntendossier.

**§ 2.** De patiënt heeft recht op inzage in het hem betreffende patiëntendossier.

Aan het verzoek van de patiënt tot inzage in het hem betreffende patiëntendossier wordt onverwijld en ten laatste binnen 15 dagen na ontvangst ervan gevolg gegeven.

De persoonlijke notities van een beroepsbeoefenaar en gegevens die betrekking hebben op derden zijn van het recht op inzage uitgesloten.

Op zijn verzoek kan de patiënt zich laten bijstaan door of zijn inzagerrecht uitoefenen via een door hem aangewezen vertrouwenspersoon. Indien deze laatste een beroepsbeoefenaar is, heeft hij ook inzage in de in het derde lid bedoelde persoonlijke notities. (In dit geval is het verzoek van de patiënt schriftelijk geformuleerd en worden het verzoek en de identiteit van de vertrouwenspersoon opgetekend in of toegevoegd aan het patiëntendossier).

<ingevoegd bij W 2006-12-13, art. 63, 1°>

Indien het patiëntendossier een schriftelijke motivering bevat zoals bedoeld in artikel 7, § 4, tweede lid, die nog steeds van toepassing is, oefent de patiënt zijn inzagerrecht uit via een door hem aangewezen beroepsbeoefenaar, die ook inzage heeft in de in het derde lid, bedoelde persoonlijke notities.

**§ 3.** De patiënt heeft recht op afschrift van het geheel of een gedeelte van het hem betreffende patiëntendossier, overeenkomstig de in § 2 bepaalde regels. Ieder afschrift vermeldt dat het strikt persoonlijk en vertrouwelijk is. (De Koning kan het maximumbedrag vaststellen dat aan de patiënt mag worden gevraagd per gekopieerde pagina die in toepassing van voornoemd recht op afschrift wordt verstrekt of andere dragers van informatie). <ingevoegd bij W 2006-12-13, art. 63, 2°>

De beroepsbeoefenaar weigert dit afschrift indien hij over duidelijke aanwijzingen beschikt dat de patiënt onder druk wordt gezet om een afschrift van zijn dossier aan derden mee te delen.

**§ 4.** Na het overlijden van de patiënt hebben de echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner, de partner en de bloedverwanten tot en met de tweede graad van de patiënt, via een door de verzoeker aangewezen beroepsbeoefenaar, het in § 2 bedoelde recht op inzage voorzover hun verzoek voldoende gemotiveerd en gespecificeerd is en de patiënt zich hiertegen niet uitdrukkelijk heeft verzet. De aangewezen beroepsbeoefenaar heeft ook inzage in de in § 2, derde lid, bedoelde persoonlijke notities.

#### Art. 10.

**§ 1.** De patiënt heeft recht op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer bij iedere tussenkomst van de beroepsbeoefenaar en inzonderheid betreffende de informatie die verband houdt met zijn gezondheid.

De patiënt heeft recht op respect voor zijn intimiteit. Behoudens akkoord van de patiënt, kunnen enkel de personen waarvan de aanwezigheid is verantwoord in het kader van de dienstverstrekking van de beroepsbeoefenaar, aanwezig zijn bij de zorg, de onderzoeken en de behandelingen.

§ 2. Geen inmenging is toegestaan met betrekking tot de uitoefening van dit recht dan voor zover het bij wet is voorzien en nodig is voor de bescherming van de volksgezondheid of voor de bescherming van de rechten en de vrijheden van anderen.

Art. 11. § 1. De patiënt heeft het recht een klacht in verband met de uitoefening van zijn rechten toegekend door deze wet neer te leggen bij de bevoegde ombudsfunctie.

§ 2. De ombudsfunctie heeft volgende opdrachten:

- 1° het voorkomen van vragen en klachten door de communicatie tussen de patiënt en de beroepsbeoefenaar te bevorderen;
- 2° het bemiddelen bij de in § 1 bedoelde klachten met het oog op het bereiken van een oplossing;
- 3° het inlichten van de patiënt inzake de mogelijkheden voor de afhandeling van zijn klacht bij gebrek aan het bereiken van een in 2° bedoelde oplossing;
- 4° het verstrekken van informatie over de organisatie, de werking en de procedureregels van de ombudsfunctie;
- 5° het formuleren van aanbevelingen ter voorkoming van herhaling van tekortkomingen die aanleiding kunnen geven tot een in § 1 bedoelde klacht.

§ 3. Bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad regelt de Koning de voorwaarden waaraan de ombudsfunctie dient te voldoen wat betreft de onafhankelijkheid, het beroepsgeheim, de deskundigheid, de juridische bescherming, de organisatie, de werking, de financiering, de procedureregeling en de gebiedsomschrijving.

Art. 11bis. <ingevoegd bij W 2004-11-24/42, art. 2 ; Inwerkingtreding : 27-10-2005> Elkeen behoort van de beroepsbeoefenaars in de zorgsector de meest aangepaste zorg te krijgen om de pijn te voorkomen, er aandacht voor te hebben, te evalueren, in aanmerking te nemen, te behandelen en te verzachten.

## HOOFDSTUK IV. - VERTEGENWOORDIGING VAN DE PATIËNT.

Art. 12.

§ 1. Bij een patiënt die minderjarig is, worden de rechten zoals vastgesteld door deze wet uitgeoefend door de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefenen of door zijn voogd.

§ 2. De patiënt wordt betrokken bij de uitoefening van zijn rechten rekening houdend met zijn leeftijd en maturiteit. De in deze wet opgesomde rechten kunnen door de minderjarige patiënt die tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat kan worden geacht, zelfstandig worden uitgeoefend.

Art. 13.

<Opgeheven bij W 2013-03-17/14, art. 214, 004; Inwerkingtreding : 01-09-2014 (W 2014-05-12/02, art. 22)>.

Art. 14.

§ 1. [De in deze wet vervatte rechten van een meerderjarige persoon worden door de persoon zelf uitgeoefend voor zover hij hiertoe wilsbekwaam is <W 2014-04-25/23, art. 214, 006 ; Inwerkingtreding : 01-09-2014> ]. Deze rechten worden evenwel uitgeoefend door een persoon die door de patiënt voorafgaandelijk is aangewezen om in zijn plaats op te treden, indien en zolang als de patiënt niet in staat is deze rechten zelf uit te oefenen.

De aanwijzing van de in het eerste lid bedoelde persoon, verder " de door de patiënt benoemde vertegenwoordiger " genoemd, geschiedt bij een gedagtekend en door de patiënt en deze persoon ondertekend bijzonder schriftelijk mandaat waaruit de toestemming van laatstgenoemde blijkt. Dit mandaat kan door de patiënt of door de door hem benoemde vertegenwoordiger via een gedagtekend en ondertekend geschrift worden herroepen.

§ 2. Heeft de patiënt geen vertegenwoordiger aangewezen of treedt de door de patiënt aangewezen vertegenwoordiger niet op, dan worden de rechten bepaald bij deze wet uitgeoefend door de bewindvoerder over de persoon, na machtiging door de vrederechter overeenkomstig artikel 499/7, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, voor zover en zolang de beschermde persoon niet

in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen. <W 2013-03-17/14, art. 215, 004; Inwerkingtreding : 01-09-2014 (W 2014-05-12/02, art. 22 >.

§ 3. Is er geen bewindvoerder die bevoegd is om de patiënt krachtens § 2 te vertegenwoordigen, dan worden de rechten zoals vastgesteld in deze wet uitgeoefend door de samenwonende echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner of feitelijk samenwonende partner.

Indien deze persoon dat niet wenst te doen of ontbreekt, worden de rechten in dalende volgorde uitgeoefend door een meerderjarig kind, een ouder, een meerderjarige broer of zus van de patiënt.

Indien ook een dergelijke persoon dat niet wenst te doen of ontbreekt, behartigt de betrokken beroepsbeoefenaar, in voorkomend geval in multidisciplinair overleg, de belangen van de patiënt.

Dit is eveneens het geval bij conflict tussen twee of meer van de in deze paragraaf genoemde personen.

§ 4. De patiënt wordt zoveel als mogelijk en in verhouding tot zijn begripsvermogen betrokken bij de uitoefening van zijn rechten.

§ 5. Het in artikel 11 bedoelde recht om klacht neer te leggen, kan in afwijking van § 1 en § 2, worden uitgeoefend door de in voornoemde paragrafen bedoelde personen die door de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad zijn aangewezen, zonder dat de daarin opgenomen volgorde moet worden gerespecteerd.

De Koning kan, bij in een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, nadere regelen bepalen voor de toepassing van deze paragraaf). <ingevoegd bij W 2006-12-13, art. 64>

#### Art. 15.

§ 1. Met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt zoals bedoeld in artikel 10, kan de betrokken beroepsbeoefenaar het verzoek van de in artikel 12 en 14 bedoelde persoon om inzage of afschrift zoals bedoeld in artikel 9, § 2, of § 3, geheel of gedeeltelijk weigeren. In dergelijk geval wordt het recht op inzage of afschrift uitgeoefend door een door de vertegenwoordiger aangewezen beroepsbeoefenaar.

§ 2. In het belang van de patiënt en teneinde een bedreiging van diens leven of een ernstige aantasting van diens gezondheid af te wenden, wijkt de betrokken beroepsbeoefenaar, in voorkomend geval in multidisciplinair overleg, af van de beslissing genomen door de in artikel 12 en 14, § 2 of 3, bedoelde persoon. Indien de beslissing genomen werd door een in artikel 14, § 1, bedoelde persoon, wijkt de beroepsbeoefenaar hiervan slechts af voor zover die persoon zich niet kan beroepen op de uitdrukkelijke wil van de patiënt.

§ 3. In de gevallen van § 1, en § 2, voegt de beroepsbeoefenaar een schriftelijke motivering toe aan het patiëntendossier.

## HOOFDSTUK V. - FEDERALE COMMISSIE " RECHTEN VAN DE PATIËNT " .

#### Art. 16.

§ 1. Bij het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu wordt een Federale commissie " Rechten van de patiënt " opgericht.

§ 2. Bedoelde commissie heeft tot taak :

- 1° verzamelen en verwerken van nationale en internationale informatie met betrekking tot patiëntenrechtelijke aangelegenheden;
- 2° op verzoek of op eigen initiatief adviseren van de minister bevoegd voor de Volksgezondheid met betrekking tot rechten en plichten van patiënten en beroepsbeoefenaars;
- 3° evalueren van de toepassing van de rechten bepaald in deze wet;
- 4° evalueren van de werking van de ombudsfuncties [en terzake aanbevelingen formuleren <W 2014-04-10/23, art. 176, 005; Inwerkingtreding : 10-05-2014>] ;
- 5° [...] <W 2014-04-10/23, art. 176, 005; Inwerkingtreding : 10-05-2014>.

§ 3. Bij de commissie wordt een ombudsdienst opgericht. Deze is bevoegd om een klacht van een patiënt in verband met de uitoefening van zijn rechten toegekend door deze wet, door te verwijzen naar de bevoegde ombudsfunctie of bij ontstentenis hiervan, deze zelf te behandelen, zoals bedoeld in artikel 11, § 2, 2°, en 3°.

§ 4. De Koning bepaalt nadere regelen inzake de samenstelling en de werking van de Federale commissie “Rechten van de patiënt”. In de samenstelling wordt een evenwichtige verhouding gewaarborgd tussen vertegenwoordigers van de patiënten, van de beroepsbeoefenaars, de ziekenhuizen en verzekeringsinstellingen zoals bedoeld in artikel 2, i, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. Als leden met raadgevende stem kunnen eveneens ambtenaren van betrokken ministeriële departementen of overheidsdiensten worden voorzien.

§ 5. Het secretariaat van de commissie wordt waargenomen door de ambtenaar-generaal aangeduid door de minister bevoegd voor de Volksgezondheid.

## HOOFDSTUK VI. - WIJZIGENDE EN SLOTBEPALINGEN.

Art. 17. In de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In titel 1 wordt een hoofdstuk V (nieuw) ingevoegd, luidend als volgt:

“HOOFDSTUK V. - Naleving van de rechten van de patiënt.”;

2° Er wordt een artikel 17novies ingevoegd, luidend als volgt:

Art. 17novies. Ieder ziekenhuis leeft, binnen zijn wettelijke mogelijkheden, de bepalingen na van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt wat betreft de medische, verpleegkundige en andere gezondheidszorgberoepsmatige aspecten in zijn rechtsverhoudingen jegens de patiënt. Bovendien waakt ieder ziekenhuis erover dat ook de beroepsbeoefenaars die er niet op basis van

een arbeidsovereenkomst of een statutaire benoeming werkzaam zijn, de rechten van de patiënt eerbiedigen.

Ieder ziekenhuis waakt erover dat alle klachten in verband met de naleving van het vorig lid, kunnen worden neergelegd bij de in artikel 70quater bedoelde ombudsfunctie om er te worden behandeld.

(De patiënt heeft het recht om van het ziekenhuis informatie te ontvangen over de aard van de rechtsverhoudingen tussen het ziekenhuis en de er werkzame beroepsbeoefenaars. De inhoud van bedoelde informatie evenals de wijze waarop ze dient te worden medegedeeld, worden na advies van de in artikel 16 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt bedoelde commissie, door de Koning bepaald.)

<ingevoegd bij W 2006-12-13, art. 48, 1°>

(Het ziekenhuis is aansprakelijk voor de tekortkomingen begaan door de er werkzame beroepsbeoefenaars in verband met de eerbiediging van de in voornoemde wet van 22 augustus 2002 bepaalde rechten van de patiënt, tenzij het ziekenhuis in het kader van de informatieverstrekking bedoeld in het derde lid de patiënt duidelijk en voorafgaandelijk aan de tussenkomst van de beroepsbeoefenaar heeft gemeld dat het er niet aansprakelijk voor is gelet op de aard van de in het derde lid bedoelde rechtsverhoudingen. Dergelijke melding kan geen afbreuk doen aan andere wettelijke bepalingen inzake de aansprakelijkheid voor andermans daad.)

<ingevoegd bij W 2006-12-13, art. 48, 2°> ;

3° Er wordt een artikel 70quater ingevoegd, luidend als volgt :

“ Art. 70quater. Om te worden erkend moet ieder ziekenhuis beschikken over een ombudsfunctie zoals bedoeld in artikel 11, § 1, van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt met dien verstande dat de Koning de voorwaarden kan omschrijven waaronder bedoelde ombudsfunctie via een samenwerkingsakkoord tussen ziekenhuizen mag worden uitgeoefend. “

## Art. 18.

§ 1. Het eerste lid van artikel 10, § 2, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, zoals gewijzigd door de wet van 11 december 1998 wordt als volgt gewijzigd:

“ Onverminderd hetgeen is bepaald in artikel 9, § 2, van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, heeft elke persoon het recht om hetzij op rechtstreekse wijze hetzij met behulp van een beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg kennis te krijgen van de persoonsgegevens die betreffende zijn gezondheid worden verwerkt. “

§ 2. Het tweede lid van artikel 10, § 2, van dezelfde wet, wordt als volgt gewijzigd:

“ Onverminderd het bepaalde in artikel 9, § 2, van voornoemde wet, kan op verzoek van de verantwoordelijke van de verwerking of op verzoek van de betrokkene, de mededeling gebeuren door tussenkomst van een door de betrokkene gekozen beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg. “

Art. 19. Artikel 95 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst wordt vervangen door de volgende bepaling:

“ Art. 95. - Medische informatie - De door de verzekerde gekozen arts kan de verzekerde die erom verzoekt de geneeskundige verklaringen afleveren die voor het sluiten of het uitvoeren van de overeenkomst nodig zijn. Deze verklaringen beperken zich tot een beschrijving van de huidige gezondheidstoestand.

Deze verklaringen mogen uitsluitend aan de adviserend arts van de verzekeraar worden bezorgd. Deze mag de verzekeraar geen informatie geven die niet-pertinent is gezien het risico waarvoor de verklaringen werden opgemaakt of betreffende andere personen dan de verzekerde.

Het medisch onderzoek, noodzakelijk voor het sluiten en het uitvoeren van de overeenkomst, kan slechts steunen op de voorgeschiedenis van de huidige gezondheidstoestand van de kandidaat-verzekerde en niet op technieken van genetisch onderzoek die dienen om de toekomstige gezondheidstoestand te bepalen.

Mits de verzekeraar aantoonde de voorafgaande toestemming van de verzekerde te bezitten, geeft de arts van de verzekerde aan de adviserend arts van de verzekeraar een verklaring af over de doodsoorzaak.

Wanneer er geen risico meer bestaat voor de verzekeraar, bezorgt de adviserend arts de geneeskundige verklaringen, op hun verzoek, terug aan de verzekerde of, in geval van overlijden, aan zijn rechthebbenden.

*Opmerking: dit artikel 95 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst werd geschrapt door W 2014-04-04/23, art. 347, 025; In werking: 01-11-2014.*

*Dit artikel werd, onveranderd, hernomen in artikel 61 van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen (deel betreffende alle landverzekeringsovereenkomsten).*

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Châteauneuf-de-Grasse,  
22 augustus 2002.

**ALBERT Van Koningswege:**

De Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu,

**Meur. M. AELVOET**

Met 's Lands zegel gezegd:

De Minister van Justitie,

**M. VERWILGHEN.**

## BIJLAGE 2.

Formulieren voor aanwijzing van de vertrouwenspersoon, voor aanwijzing van de vertegenwoordiger en herroeping van de aangewezen vertegenwoordiger, die door de Federale commissie “Rechten van de patiënt” werden opgesteld ([www.patientrights.be](http://www.patientrights.be))

Deze formulieren zijn louter voorbeeldformulieren. U kan deze gebruiken of opteren voor een andere formulering.



Federale commissie “Rechten van de patiënt” – 23 juni 2006  
Directoraat-generaal Gezondheidszorg  
FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

### Aanwijzing van een VERTROUWENSPERSOON Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt (art. 7 § 2, art. 9 § 2, art. 9 § 3)

Ik, ..... (voornaam en naam patiënt),  
wijs hierbij de volgende persoon aan als mijn vertrouwenspersoon die ook zonder mijn  
aanwezigheid volgende rechten kan uitoefenen:

- **Zich informeren over mijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan**  
Periode: ..... (bijv. tot een bepaalde datum, voor onbepaalde duur)  
Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dat recht geldt (bijv. huisarts) :  
.....
- **Mijn patiëntendossier inzien**  
Periode: ..... (bijv. tot een bepaalde datum, voor onbepaalde duur)  
Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dat recht geldt (bijv. huisarts) :  
.....
- **Een afschrift vragen van mijn patiëntendossier**  
Periode: ..... (bijv. tot een bepaalde datum, voor onbepaalde duur)  
Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dat recht geldt (bijv. huisarts) :  
.....

Identiteitsgegevens van de patiënt:

- Adres : .....
- Telefoonnummer : .....
- Geboortedatum : .....

Identiteitsgegevens van de vertrouwenspersoon:

- Voornaam en naam: .....
- Adres: .....
- Telefoonnummer: .....
- Geboortedatum: .....

Opgemaakt te ....., op datum ..... - Handtekening patiënt:

**Aanbeveling:** Het is aangewezen om dit formulier op te maken in 3 exemplaren. Een exemplaar kan bewaard worden door de patiënt, één door de vertrouwenspersoon en één door de beroepsbeoefenaar bij wie de vertrouwenspersoon zonder aanwezigheid van de patiënt informatie ontvangt, inzage heeft in het dossier of kopie van het dossier kan vragen.

**Informatie:** De patiënt kan op elk moment aan de beroepsbeoefenaar meedelen dat de vertrouwenspersoon niet meer mag optreden zoals hierboven werd aangegeven.

**Aanwijzing van een VERTEGENWOORDIGER  
in het kader van de vertegenwoordiging van de patiënt  
Wet van 22 augustus 2002 betreffende de  
rechten van de patiënt (art. 14, § 1)**

Ik ondergetekende, ..... (voornaam en naam patiënt), wijs hierbij de volgende persoon aan als mijn vertegenwoordiger indien ik zelf niet in staat ben om beslissingen te nemen over de aan mij te verstrekken gezondheidszorgen en niet zelf mijn rechten als patiënt kan uitoefenen.

**Identiteitsgegevens van de patiënt:**

- Adres : .....
- Telefoonnummer : .....
- Geboortedatum : .....

**Identiteitsgegevens van de vertegenwoordiger:**

- Voornaam en naam: .....
- Adres: .....
- Telefoonnummer: .....
- Geboortedatum: .....

Opgemaakt te ....., op datum ..... - Handtekening patiënt:

Ik aanvaard de aanwijzing als vertegenwoordiger en ik zal naar best vermogen de patiënt vertegenwoordigen indien hij daar zelf niet toe in staat is.

Opgemaakt te ....., op datum ..... - Handtekening vertegenwoordiger:

**Aanbeveling**

1.Het is aangewezen dit formulier op te maken in 2 exemplaren. Een exemplaar kan bewaard worden door de vertegenwoordiger, een exemplaar kan bewaard worden door de patiënt en een kopie kan overgemaakt worden aan de huisarts of een andere arts gekozen door de patiënt:..... (te vervullen door de patiënt)

2.De aanwijzing van een vertegenwoordiger kan steeds herroepen worden, door een schriftelijke, gedateerde en ondertekende mededeling. Indien dit gebeurt, is het aangewezen dat alle personen die kennis kregen van de oorspronkelijke aanwijzing hiervan op de hoogte worden gebracht.





Federale commissie "Rechten van de patiënt" – 23 juni 2006  
Directoraat-generaal Gezondheidszorg  
FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

**Herroeping van de aangewezen VERTEGENWOORDIGER  
In het kader van de vertegenwoordiging van de patiënt  
Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de  
patiënt (art. 14, § 1)**

Ik ondergetekende, ..... (voornaam en naam  
patiënt), herroep hierbij de aanwijzing op ...../...../..... van de onderstaande persoon als  
vertegenwoordiger

Persoonlijke gegevens van de vertegenwoordiger wiens aanwijzing herroepen werd:

- Voornaam en naam: .....
- Adres: .....
- Telefoonnummer: .....
- Geboortedatum: .....

Opgemaakt te ....., op datum ..... - Handtekening patiënt:

**Aanbeveling:** Alle personen die de aanwijzing als vertegenwoordiger ontvangen hebben, worden best van deze herroeping op de hoogte gesteld.

Voor bijbestellingen, gelieve u te richten tot:

DG Gezondheidszorg  
Dienst Legal Management  
Victor Hortaplein 40 bus 10  
1060 Brussel

brochurespatient@health.fgov.be

[WWW.PATIENTRICHTS.BE](http://WWW.PATIENTRICHTS.BE)

